

Henny Thijssing-Boer

Een arm vol goudsbloemen

 Uitgeverij Oorsprong

Hoofdstuk 1

‘Zo nog gezond, zo dood,’ zeiden de mensen hoofdschuddend, en dat was dan ook geen wonder, want het plotselinge overlijden van Gerda Miedema had in het dorp een schok teweeggebracht.

’s Morgens verscheen ze nog in een winkel en had ze met deze en gene een babbeltje gemaakt en voluit gelachen; ’s middags was ze er niet meer. Een hersenbloeding had even wreed als abrupt een einde aan haar leven gemaakt. Arme vrouw – ze moest nog vijftig worden – maar ook arme Rita, haar enige dochter. En wat te zeggen van haar man, Louwe Miedema! Die ontving het overlijdensbericht van zijn vrouw op volle zee, en de dorpsbewoners vonden het niet moeilijk te raden welk een schok die man, zo ver van huis, te verwerken kreeg.

Ach, men had met alle drie die mensen te doen. Met Gerda, die blijde, vriendelijke vrouw die opeens niet meer in hun midden was. Met Rita, dat jonge wichtje van vierentwintig jaar, dat als onderwijzeres een paar dorpen verderop voor de klas stond. Men vroeg zich vol zorg

af of Louwe tijdig thuis zou kunnen zijn voor de begrafenis. Zeeman was hij, die grote, forse man die soms maandenlang van huis was maar op gezette tijden opeens weer voor een aantal weken met verlof naar huis kwam. Dan zag men hem en zijn Gerda, allebei gelukkig en zichtbaar opnieuw weer een beetje verliefd, door het dorp gaan. Vaak gearmd en, ach heden nog aan toe, dat vertederende beeld zou nu herinnering worden. Men gunde niemand het verdriet dat de dood met zich meebrengt; deze mensen zeer zeker niet. Ze waren geliefd in dit Groninger dorp. Ze waren alle drie ook zo aardig en zo doodgewoon, terwijl ze toch bij de welgestelden van het dorp hoorden. Louwe was kapitein op een eigen schip; de kostbare ladingen die hij over de wereldzeeën vervoerde, hadden hem geen windeieren gelegd. Dat zag je aan het fraaie huis dat doorgaans alleen door Gerda en Rita werd bewoond, aan de dure auto waarin ze reden en aan de smaakvolle kleding die de beide vrouwen plachten te dragen. Het waren uiterlijke tekenen van welstand, die echter in het dorp geen jaloezie opriepen. De mens erachter voorkwam dat domweg door innerlijke eenvoud.

Over elke dorpeling die wegviel werd gepraat,

maar het sterven van Gerda Miedema was anders en raakte allen. Het riep ook zo ontzaglijk veel vragen op, want wat moest er nu bijvoorbeeld van Rita worden? Moest dat wichtje nou straks in haar eentje verder in dat grote huis? Men veronderstelde dat Louwe, net als in het verleden, over een gepaste tijd wel weer zou gaan varen. Als zeeman aardde die man immers niet aan wal. Ach heden, en als Louwe nu toch eens niet tijdig thuis kon zijn voor de begrafenis! Je moest er toch warempel niet aan denken dat Rita zonder hem, afscheid nemen moest van haar moeder. Het waren vragen die almaar aangevuld werden en in de eerste emoties dacht men er in de gauwigheid niet bij na dat de betrokkenen zelf wel eens mans genoeg zouden kunnen zijn om hun eigen zaakjes te behartigen.

Men slaakte een zucht van verlichting toen Louwe, eerder dan men verwacht had en dus ruim op tijd, thuiskwam. Oudere dorpsgenoten schudden verbaasd hun hoofd over de vooruitgang van de techniek, waar zij nog vaak versteld van stonden. Dat dat allemaal maar mogelijk was, vonden de oudjes, toen ze hoorden dat Louwe Miedema, ergens op de Atlantische Oceaan, op volle zee dus, met een helikopter van zijn schip

was geplukt. Vervolgens was hij naar een vliegveld gebracht vanwaar hij met een vliegtuig naar Schiphol was gevlogen. Daar was hij overgestapt in een ander toestel dat hem naar Eelde had gevlogen en daar had hij een taxi genomen die hem thuis had gebracht.

Een enkeling had met eigen ogen gezien – en vertelde dat gretig verder – hoe Louwe Miedema uit de taxi was gestapt en op de voordeur van zijn huis was toegesneld. Rita had hem klaarblijkelijk verwacht, want voordat Louwe die had bereikt was de voordeur al opengezwaaid. Degene die dit allemaal wist te vertellen zei ook een glimp te hebben opgevangen van Wessel Kuperus, de jongeman waar Rita sinds kort iets mee scheen te hebben. Helaas had men niet kunnen zien dat vader en dochter elkaar omhelsden of iets van dien aard, want even zo snel als-ie geopend werd was de deur van het huis weer dichtgevallen. Toen bleef er niets anders meer over dan gissen en raden, en naar de dag van de begrafenis uitzien, maar dwars door al deze nieuwsgierigheden heen, vond men: ‘Wat een zegen dat Louwe thuis is en Rita en hij elkaar kunnen opvangen en troosten.’

Geen mens in het dorp werd gewaar hoe

groot het verdriet was dat Louwe en Rita delen moesten. En al evenmin wat er in dat huis allemaal besproken werd, voor en in de weken na de begrafenis van Gerda Miedema, toen het leven in het dorp weer gewoon doorging, omdat elk van de mensen die er woonden een eigen leven had met zijn beslommeringen.

In de eerste dagen na de dood van haar moeder leefde Rita in een roes. In de weken die volgden had ze vaak het gevoel dat het leven in hun huis volkomen stilstond. Het was met geen pen te beschrijven hoe zij haar moeder miste en toch gunde ze zich amper de tijd zich eens in haar verdriet te verdrinken. Om eens te huilen zoals haar vader dat deed. Tranen luchten op, maar haar tranen kregen geen kans, want Rita verdrong ze manhaftig en dat enkel en alleen ter wille van haar vader. Dagelijks zag ze hoe hij leed en zo jong als ze was probeerde ze telkens weer hem – met wie ze nu het grote huis deelde – wat op te vrolijken. Haar pogingen misten elke uitwerking; Louwes hoofd bleef gebogen en zijn mond gesloten. En in zijn ogen blonken naast dat hele droeve, voortdurend tranen, die Rita dan toch weer neerslachtig maakten.

Ze had diep medelijden met die grote man

die nu zo klein leek onder dat allesoverheersende verdriet, maar gelijktijdig beseftte ze dat het zo niet lang meer voort mocht duren. Rita wist van zichzelf dat ze naar haar moeder aardde. Ze beschikte over dezelfde positieve levensinstelling die van haar moeder zo'n blijde, optimistische vrouw had weten te maken. Drie weken waren er nog maar verstreken en nu al benauwde het haar elke avond tegenover die sombere, stilzwijgende man te moeten zitten. Zonder woorden verweet ze hem soms stilletjes in zichzelf: Mama zou deze houding van je nooit goedkeuren. Je verdriet is veel te zichtbaar; buitenstaanders hoeven toch niet te zien hoe je het koestert. Ach, ze wist wel dat dit lelijke gedachten van haar waren, die ze dan ook ogenblikkelijk met spijt weer uitwiste. Spijt en medelijden wisselden elkaar af, maar het bleef moeilijk omgaan met vader. Ze had ook zo'n zorg om hem, want hij at te weinig en was erg in zichzelf gekeerd. Hij sprak nauwelijks en wanneer hij zijn mond opende, had hij het over mama. Op zich was daar niets op tegen, maar de manier waarop vader het almaar over mama had, stuitte haar soms wat tegen de borst. Mamske was zelf zo'n blijde vrouw geweest; ze wilde vast niet dat ze voortdurend onder gesnik

en gesnotter herdacht werd. Wat zou mama ervan vinden als ze zien kon dat vader vele uren van de dag met haar foto in zijn handen zat en dat lieve gezicht achter het glas nat hilde? O, jawel, ze zou er misprijzend haar hoofd over schudden en zeggen: 'Ben jij nou mal, Louwe Miedema. Zo kan en moet het niet, hoor!'

Zou vader er weleens bij stilstaan, vroeg Rita zich deze avond af, dat haar verdriet om mama's heengaan even groot of zelfs groter zijn kon dan dat van hem? Ze geloofde er niks van, want vader had nog niet eenmaal een poging ondernomen eens naar haar gemoedstoestand te vragen, laat staan dat ze een woord van troost van hem had gekregen. En toch, vond ze stil, moest het voor vader niet zo bar moeilijk te begrijpen zijn, hoe schrijnend het gemis voor haar was. Door zijn beroep als zeeman waren mama en zij altijd op elkaar aangewezen geweest. Dat wist vader toch? Of, bedacht ze op dit moment, was vader soms ietwat jaloers op haar? Er was tussen mama en haar een hechte band gegroeid; dat had immers haast niet uit kunnen blijven. De moeder-dochter-verhouding leek bij hen veel meer op het vriendinnen van elkaar zijn door dik en dun. Ze vond dat geen mens daar iets op tegen kon

hebben want zo ver zij in haar herinnering terug kon gaan, was mama er altijd voor haar geweest. Vader vrijwel nooit. Dat was geen verwijt; dat bracht zijn beroep domweg met zich mee.

Wanneer vader voor kortere of langere tijd met verlof naar huis kwam, was het feest in huize Miedema. Dan was zij trots op de man die haar vader was, die ze eigenlijk niet zo heel goed kende maar die zo'n schitterend uniform droeg. Geen van de dorpskinderen had een vader die er zo mooi uitzag, die in zijn kapiteinsuniform nog groter en forser leek dan hij in wezen al was. Als klein kind, later als opgroeiend meisje, pronkte ze met die mooie man tegen wie zij huizenhoog opkeek. Maar wanneer hij weer ging varen schreide zij bij het afscheidnemen niet. Nog altijd herinnerde Rita zich dat merkwaardige gevoel van opluchting als vader weer naar zee gegaan was. En ook nog dat ze kinderlijk naïef tegen mama zeggen kon en heel haar kinderhartje daarmee blootgaf: 'Wat gezellig nu weer, hè mam? Nu is lekker alles weer gewoon.'

Rita keek op van het boek dat ze ter hand genomen had, maar waarin ze door haar gemijmer geen letter las. Haar ogen dwaalden naar haar vader die, als altijd, somber voor zich uit

staarde. Zonder iets te zien en zonder iets te doen. Waarom nam hij niet net als vroeger een goed boek of maakte hij een puzzel? Waarom luisterde hij niet naar zijn geliefde, klassieke muziek en waarom mocht de televisie nog steeds niet weer aan? Hij kon een ommetje gaan maken, alleen of met haar, en zo waren er toch tal van dingen waarmee hij zijn sombere gedachten wat verzetten kon. Zo ver weg in gedachten was hij, dat hij niet eens merkte dat ze hem observeerde. Wat gaat er nu toch allemaal in dat denkhoofd van hem om, vroeg Rita zich af, en opeens kreeg medelijden met hem toch weer de overhand.

Arme vader, kon ze hem maar helpen, hem maar eens echt bereiken. Ze stond zo ver van hem af; wat was dat spijtig. Zoals hij daar zat, zo weggedoken als wilde hij er niet zijn, kreeg ze diep medelijden met hem, maar dat was een gevoelsvorm waar je zo weinig mee doen kon. Rita sloeg haar boek dicht, stond op en zei, om de stilte tussen hen te verbreken, monter: 'Kom, ik zal ons nog eens een kopje koffie inschenken. Of had u liever iets anders, vader?'

Louwe Miedema schrok op uit zijn gepeins, keek haar even verdwaasd aan, maar haalde toen toch zijn vierkante schouders op. Hij had haar